

Hitmélyítő Csendesnap Nagyvarsányban

2007. október 7.

Téma: AZ ÚRVACSORA

Alapige:

„Mert én az Úrtól vettem, amit át is adtam néktek, hogy az Úr Jézus azon az éjszakán, amelyen elárultatott, vette a kenyeret, és hálát adva megtörte, és ezt mondotta: 'Vegyétek, egyétek, ez az én testem, amely tiérettetek megtöretik, ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.' Hasonlóképpen vette a poharat is, miután vacsoráltak, és ezt mondta: 'E pohár amaz új szövetség az én vérem által, ezt cselekedjétek, valamennyiszer isszátok az én emlékezetemre.' Mert valamennyiszer eszitek e kenyeret, és isszátok e poharat, az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljön. Azért, aki méltatlanul eszi az Úr kenyerét, vagy issza az Úr poharát, vétkezik az Úr teste és vére ellen. Vizsgálja meg azért az ember önmagát, és úgy egyék abból a kenyérből, és úgy igyék abból a pohárból. Mert aki úgy eszik és iszik, hogy nem becsüli meg az Úrnak testét, ítéletet eszik és iszik önmagának.” 1Kor 11,23-29.

1. Mi a sákramentum?

A sákramentum szó azt jelenti, hogy szent dolog.

A hit az Isten ajándéka, Aki azt az evangélium prédikálása által szívünkben felgerjeszti, és a szent sákramentumokkal való élés által bennünk megerősíti (Heidelbergi Káté 65. k.).

A sákramentumok látható szent jegyek és pecsétek, amelyeket Isten azért szerzett, hogy az azokkal való élés által az evangélium ígérését velünk annál inkább megértesse és megpecsételje; azt az ígérését, hogy ő Krisztus keresztfán való egyetlenegy áldozatáért kegyelemből a Benne hívőnek bűnbocsánatot és örökéletet ajándékozik. (Heidelbergi Káté 66. k.)

A sákramentum a szövetségekötés látható jele, mint Noé idejében a szivárvány, vagy az áldozati állat, a körülmetélkedés...

Ahhoz hasonlíthatjuk, mint amikor valaki háborúba megy, és a szeretett család otthon a fényképét kirakja jól látható helyre, és amikor csak ránéznek a képre, lélekben úgy érzik, mintha otthon lenne a szeretett férj, édesapa. Krisztus is elment testiekben az Atya jobbára, de a „fényképe”, a sákramentumok által is mindig itt van közöttünk.

A sákramentumi pecsét hasonlítható ahhoz, ahogy a hivatalos leveleket lepecsételik, garantálva ezzel eredetiségét és bizonyosságát. Ugyanígy a sákramentumok is hirdetik Krisztus megváltó áldozatának bizonyosságát.

Arra való tehát a sákramentumok, hogy hitünket Krisztusnak a keresztfán történt áldozatára mint üdvösségünk egyedüli alapjára irányozzák. (Heidelbergi Káté 67. k.)

Két sákramentumunk van: a keresztség és az úrvacsora.

2. Bibliai alapja az úrvacsorának

a) Az igeszakaszok

Négy helyen olvashatjuk: a Mt 26,26-29-ben, a Mk 14,22-25-ben, Lk 22,15-20-ban és az 1Kor 11,23-26-ban.

A négy igeszakasz lényegi részei:

1. Az úrvacsora háttérében a páskaáldozat áll.
2. az utolsó vacsora úgy kezdődött, mint a szokásos páskavacsora. Továbbmutatás volt, hogy a kenyeret és bort Jézus saját élete jelképeként adta. Az úrvacsora így Jézus halálának meghirdetése. A szereztetéskor Jézus áldozata elkövetkező esemény volt, de a vacsora másnapján betelt. Jézus a jövendölést halálával pecsételte meg, majd feltámadásakor értette meg velünk.
3. Nemcsak egy múltbeli eseményre emlékeztet. A Krisztussal való közösség, Krisztussal és a gyülekezet tagjaival való közösséget jelenti és adja.
4. Az úrvacsora a mennyei közösség előképe, a messiási lakoma előlegezése.

b) Az úrvacsora bibliai gyökere

Világ kezdete előtt már a Bárány kész volt, hogy ha az ember vétkezik, Ő adja életét váltságul az emberért.

A bűnbeesés sajnos megtörtént, és az Ószövetségben minden a Krisztus világot megváltó halálát és a győztes feltámadását készíti elő, arra mutatnak rá.

Így az Egyiptomból való szabadulás története is különösképpen ezt ábrázolja ki.

Izráel népe a gyilkos fáraó uralma alatt rendkívül szenved a rabszolgaságban, mint az ember az ördög hatalmában a bűn rabszolgaságában. Az utolsó csapáskor hét napig kovásztalan kenyereket és keserű füveket kell enni. Három napig a családnál kell tartani egy bárányt, majd le kell vágni. Vérének az ajtófélfára kell kenni, húsát mindet meg kell enni, csontját pedig nem szabad megtörni. Ezáltal menekült meg Izráel az öldöklő angyaltól, és ezáltal indulhattak el az ígért földjére.

Ezt az ünnepet minden évben meg kellett tartani, ami a legnagyobb ünnep volt Izráelben. Minden férfinak részt kellett vennie rajta.

Pál erről az időszakról ezt írja: „Mindnyájan megkeresztelkedtek Mózesre a felhőben és a tengerben, mindnyájan ugyanazt a lelki eledelt ették, és mindnyájan ugyanazt a lelki italt itták, mert a lelki kősziklából ittak, amely velük ment. Az a kőszikla pedig a Krisztus volt.” 1Kor 10,2-4.

Az úrvacsora sákramentumát tehát Krisztus szerezte elárultatása és elfogatása estéjén, a páskavacsorát követően, rámutatva a megváltó halálára.

Két Ige védi az úrvacsora alkalmát. Az egyik: „Azért aki méltatlanul eszi az Úr kenyerét, vagy issza az Úr poharát, vétkezik az Úr teste és vére ellen. Vizsgálja meg azért az ember önmagát, és úgy egyék abból a kenyérből, és úgy igyék abból a pohárból. Mert aki úgy eszik és iszik, hogy nem becsüli meg az Úrnak testét, ítéletet eszik és iszik önmagának.” 1Kor 11,27-29. A másik: „Bizony, bizony, mondom néktek: ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok a vérének, nincsen élet tibenetek.” Jn 6,53. Tehát nem szabad távol maradni az úrvacsorától alapos indok nélkül.

3. Egyháztörténet

a) Az első gyülekezetek

Minden alkalmon az iget tanulmányozás és az imaközösség után következett az úrvacsora, ami aztán szeretetvendégséggel, görögül „agapé”-val folytatódott.

Korinthusban sokan félreértették az úrvacsorát, és részegség is előfordult az úrvacsora alkalmával. Pál apostolnak ezért rendre kellett utasítani a gyülekezetet.

Az egyházfegyelmezés eszköze is lett az úrvacsoravétel, ahogy Pál apostol írja: a parázna testvérekkel „együtt se egyetek”, tehát kizárták az úrvacsoravételből, hogy észrevegye bűneit, és megtérjen. Következő lépés pedig a gyülekezetből való kizárás volt az újbóli megtéréséig. Erdélyben az úrvacsorától való megvonást néhány évtizede még gyakorolták.

Megjelennek az úrvacsora vétel előtti kötött imádságok, például az 1. századvégi, 2. század eleji „Didakhé”-ban, ami a 12 apostol rendelkezéseit tartalmazza.

b) Első századok

Az istentiszteleteknek az igehirdetés részén mindenki részt vehetett, de az úrvacsora vételekor a még meg nem tért pogányoknak el kellett hagyniuk a termet, és a diakónusok bezárták az ajtókat.

Az üldözések ideje alatt az úrvacsora bizonyágtétel is volt a Krisztusban való hitről.

Az úrvacsora nem volt vitatéma a korai egyházban a zsinatokon.

c) A középkori katolikus egyház

A hellenisztikus világban az úrvacsorai jegyek csodálatos átváltozásáról tanítottak.

Keleten a halál és örök élet gondolata áll a teológiai gondolkodás középpontjában. A két szín alatt osztott jegyek a pap könyörgésére és nem a szerzetési ígék hatására váltak sákramentummá. Beteggyógyító hatása volt, imádatban részesült.

Nyugaton a bűn és kegyelem összefüggésében értelmezték az úrvacsorát. A golgotai áldozat és a miseáldozat ugyanaz, megjeleníti, megújítja a golgotai áldozatot – pedig Krisztusnak az egyszeri áldozata tökéletesen elég, nem kell többszöri Krisztusnak megáldoztatnia –. Egy szín alatt osztották, az ostya minden darabjában a teljes Krisztus van. Ezért minden átlényegült ostyát meg kell enni. Latinul az ostyának ezt az átlényegülését „transsubstantiatio”-nak nevezik – a Biblia nem beszél a kenyér és bor lényegéről, átlényegüléséről, sőt kizárja a spekulációkat –. A bort csak a nagy uraknak adták.

Az igehirdetés elhagyható rész volt a misében, de az áldozás, az úrvacsoravétel minden alkalmon fel volt kínálva. A pap a misét latinul és a népnek háttal az oltár felé fordulva tartotta.

e) A reformáció

Tagadják az átlényegülést, de az úrvacsora itt sem csak egy múltbeli esemény, hanem a feltámadott Úr Krisztussal való találkozás.

1. Luther Márton tagadja az átlényegülést, de félt az úrvacsora megüresedésétől, ezért közel maradt a római értelmezéshez. Szerinte Krisztus a maga mennyei módján testileg ott van a szent jegyekben, alattuk, felettük, vagy bennük. Ezt az elméletét latinul consubstantiatio-nak nevezzük. A kenyér és bor Isten ígérének hordozója és szolgáltatója. Krisztus az úrvacsorában testileg jelen van, de nem lényegülnek át a jegyek. Krisztus omniprezenciájára, mindenütt jelenvalósága alapoz. Kitarthat tehát a reális jelenlét mellett, de csak a vétel időpontjában.

2. Ulrich Zwingli, svájci reformátor Augustinusra hivatkozik, hogy ami térben van, test az, és Krisztus testileg nem lehet jelen az úrvacsorában, mert testileg az Atya jobbján van. Ő az úrvacsorát csak emlékvacsorának tartotta. Lutherrel így sajnos nem tudott egységére jutni.

3. Henrich Bullinger svájci reformátor, Zwingli utódja, azt mondja Krisztus kétszer jön el, egyszer megváltóként, majd másodszor pedig a teljes dicsőségében, ezért köztes „transsubstantiatio”-nak, átlényegülésnek, testet öltésnek már nincsen értelme. A Krisztussal való jelenlegi kapcsolatunk a döntő, az úrvacsora valóságos egyesülés a Lélek által. Az Úr, aki visszajön, most a mennyben van, tehát nem lehet testét a kenyérbe zárni.

3. Kálvin János egyházunk svájci reformátora mindent a teljes írás összefüggésében igyekszik magyarázni. Azt mondta, hogy a feltámadott Jézus személyesen van jelen az úrvacsorában, de a Szentlélek által. Lelke és az Ige által teszi hatékonyá az úrvacsorával való éleést minden hívőnek. A hívő ember megajándékoztatásáról van szó. Testté leszünk az Úr testéből és csonttá az Ő csontjából. Az üdvösség ügye nem a jegyre, hanem az Úrral való személyes találkozásra összpontosul. A Krisztussal való teljes közösség garanciája a Szentlélek. A Szentlélek a hívő ember égbe emelkedő lelke és Krisztus teste között valós kapcsolatot teremt. A hívő ember valóban magához veszi Krisztus testét és véré, de a hívő lelkének szája által. „Unio mystica cum Christo”, Krisztussal való titokzatos egyesülés. Kálvin azt mondta, hogy inkább tapasztalja, mint érti Krisztus úrvacsorában való jelenlétét.

Végül Svájcban a kálvini és a bullingeri irány egyesült, de a lutheri ággal sajnos máig nincs megegyezés. Többnyire az úrvacsoráról alkotott felfogás jelenti a felekezetek közötti határvonalat.

4. Gyakorlati kérdések:

a) Miért adta Isten az úrvacsorát?

Az úri szentvacsora célja, hogy a gyenge hitet erősítse. Az úrvacsora tehát elsősorban nem a hitünk jutalma, hanem az Isten kegyelmének megpecsételése.

b) Ki élhet vele?

Azok, akik bűneik miatt bánkódnak, de bíznak abban, hogy bűneik meg vannak bocsátva, és egyszersmind kívánják is, hogy mindinkább erősödjének a hitben és megszentelődjenek a keresztyén életben. A meg nem térők ellenben, valamint a képmutatók, kárhozatot esznek és isznak önmaguknak.

c) Hányszor élhetek vele?

Ahányszor csak megterítik az Úr asztalát, ahányszor csak lehetőségünk van rá. Ahogyan már szó volt róla, az első gyülekezetekben minden alkalom végén úrvacsorát vettek. Ezt a római katolikus egyház a mai napig is így gyakorolja.

A református egyházunkban a legtöbb helyen évi 6-8 alkalommal terítik meg az Úr asztalát. Sajnos sokan vannak, akik csak évente egyszer úrvacsoráznak. Már Kálvin is kb. 450 évvel ezelőtt megfeddi őket: „Majdnem mindenki, aki már egyszer élt az úrvacsorával, mintha az év hátralevő idejére már jól végezte volna dolgát, mindkét fülére nyugodtan elaludt.” Azt ajánlotta, hogy legalább hetente egyszer kellene az úrvacsora ünneplése, de ezt Genfben nem sikerült megvalósítania. Ravasz László püspökünk is a két világháború között a nyomorúságos években be akarta vezetni, hogy minden vasárnap az istentisztelet

úrvacsoravétellel fejeződjön be, de az akkori egyház még nem volt kész erre. Az 1980-as években eltörölték az úrvacsoravétel előtti külön kis prédikációt, de bevezették a havonta egyszeri úrvacsoravételt, ami a nagyvárosokban már meg is valósult, a kisebb településeken még kevésbé.

Viszont egyes külföldi protestáns kisegyházak annyira szigorúvá tették az évi néhány úrvacsoravételt, hogy csak az részesülhet benne, aki Jézustól jelet látott, és így tudja, hogy a gyermeke. Így előfordul, hogy tele templomban csak 4-en, 5-en vesznek úrvacsorát.

Mennyivel másabb és erőteljesebb lenne az evangéliumban az egyházunk, és mennyivel másabb lenne az igehirdetés, ha az első gyülekezetekhez hasonlóan mi is mindig úrvacsorával fejeznénk be az alkalmainkat (pl. reggeli áhítatokon, bibliaórákon, esküvőkön és istentiszteleteken). Minél gyakoribb az asztalközösség a Feltámadott Úrral, annál erősebb a gyülekezet hit-, remény- és szeretetközössége.

d) Különösképpen mikor nem szabad távol maradni az úrvacsorától?

Amikor bűneink miatt nem látunk tisztán, és mégis szívesen viszontlátnánk és átölelnénk Üdvözítőnket.

e) Hol van az úrvacsorai öröm?

Az ujjongó lelki öröm hiányzik a mi úrvacsoránkból. A gyászos emlékezés alkalma lett. Ez ezért lehet, mert egy tragédiára emlékezünk és nem Isten Fiának szabadító váltságphalálára. Sokszor külön látjuk a Nagypénteket a Húsvétól, pedig csak együtt szabad néznünk ezeket, nem pedig egymástól elválasztva. A másik hiba az lehet, hogy a hangsúly a „kárhozatot eszik és iszik” fenyegetésre esik. A szent vendégség viszont a bűnösök vigasztalása és betegek orvossága. Az úrvacsora örvendező hálaünnep a kiengesztelés jótéteményéért.

A legközelebbi úrvacsoravételkor örvendező arcokat szeretnénk látni.

f) Hogyan gyakoroljuk az egyházfegyelmet az úrvacsorával?

A római katolikus egyházban évente egyszer kötelező gyónni, ellenben az illető nem vehet úrvacsorát, vagy ahogy ők mondják, nem „áldozhat”. Az elváltak nem részesedhetnek az áldozásban.

Nálunk is a Presbitériumnak a keresztyén szent erkölcsi életet komolyan kell vennie, és nem szabad az úrasztalához a kicsapongó életűeket odaengedni, hanem először térjenek meg bűneikből. Ellenkező esetben az történik, mint Korinthusban: „Mert aki úgy eszik és iszik, hogy nem becsüli meg az Úrnak testét, ítéletet eszik és iszik önmagának. Ezért erőtlének és betegek közöttetek sokan, és ezért halnak meg számosan. Mert ha mi magunk ítelnénk meg önmagunkat, nem esnénk ítélet alá. De amikor az Úr ítél minket, akkor nevel, hogy a világgal együtt el ne vesszünk.” 1Kor 11,29-32.

g) Hogyan készülünk fel az úrvacsorára?

Elsősorban abban kell megvizsgálni magunkat, hogy hogyan állunk hit dolgában. Hisszük-e, hogy Krisztus eljött, hogy a bűnösöket megtartsa és megtérésre hívja? Hisszük-e hogy azok közé tartozunk, akiket Krisztus megváltott és üdvözített? Elhatároztuk-e, hogy gonosz életünket a kegyelem erejével megváltoztatjuk és ezentúl szentül élünk az egyetlen igaz hitben, a testvérekkel való egyetértésben és az Istent a megváltásért magasztaló életben?

Ahogy ezeket kérdezi is tőlünk a lelkipásztor az úrvacsorai kérdésekben, és akkor megvallhatjuk, hogy „Hiszem és vallom”, „Ígérem és fogadom.”

Fontos még, hogy az úrvacsoravétel előtt mindenkitől bocsánatot kell kérni, akit megbántottunk, és mindenkinek meg kell bocsátanunk, mert a bűneink, a haragtartásunk gátolják ezt a közösséget. Ha egy elektromos vezetékbe porcelándarabot iktatunk, akkor ezen a porcelándarabon nem megy át az áram, és nem fog világítani az a körte, amelynek világítani kellene, mert nincs meg a kapcsolata az áramkörrel. Ugyanígy kerül az Istennel és a testvéreinkkel összekötő kegyelem útjába akadályként a haragtartás. Kálvin János azt tanította: ha bűnbánattal, hittel és komoly elhatározással vesszük az úrvacsorát, akkor olyan lesz az életünkben, mint az eső, amely megöntözi a földet, és az gyümölcsöt terem; de ha nem bánjuk meg a bűneinket, nem térünk Istenhez, és nem akarunk egymásnak megbocsátani, akkor az úrvacsoravétel saját magától nem használ nekünk semmit, olyan lesz, mint az az eső, amelyik a sziklára hullt, és a szikla nem fog gyümölcsöt teremni sohasem.

Összefoglalás

Az úrvacsora középpontjában tehát Jézus áll. Nem szabad megüresíteni, de imádat tárgyává sem lehet tenni a jegyeket. Jézus, mint feltámadott Úr, ígérete szerint igéje és Szentlelke által jelen van. Hittel és lélekkel esszük Krisztus testét az úrvacsoravételkor. Nem a jegyek, hanem a mi életünk csodálatos átváltozásáról van szó.

Az úrvacsora a szövetség népé, az egyház életét tápláló és serkentő eszköz, a szeretet köteléke, közösségi cselekedet. Amint Ő befogadott minket, úgy kell nekünk is befogadni egymást a Krisztusban.

Tárnok Tamás